

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teemal „Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad CE-märgisega väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise kohta ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009“

[COM(2016) 157 final — 2016/0084 (COD)]

(2016/C 389/11)

Raportöör: Cillian LOHAN

Nõukogu otsustas 8. aprillil 2016 ja Euroopa Parlament 11. aprillil 2016 vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklitele 114 ja 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad CE-märgisega väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise kohta ning muudetakse määrusi (EÜ) nr 1069/2009 ja (EÜ) nr 1107/2009“

[COM(2016) 157 final – 2016/0084 (COD)].

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektsioon võttis arvamuse vastu 30. juunil 2016.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 518. istungjärgul (14. juuli istungil) ühehäälselt vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 184.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni ettepanekut, mille eesmärk on parandada siseturu toimimist väetisesektoris kooskõlas ringmajanduse tegevuskavaga. Komitee on seisukohal, et see lähenemisviis – kui seda kohaldatakse ulatuslikult ka teistes sektorites – saab anda panuse keskkonnasäästlikkusse üldiselt, sh majandusarengusse, ning töökohtade loomisse ja keskkonnakaitseesse.

1.2 Komitee toetab ettepanekut laiendada kehtiva määruse kohaldamisala, luues ühtlustatud tingimused orgaanilistele ja jäätmepõhistele väetistele ning kaotades innovatsioonitakistused. Sellest hoolimata soovib komitee säilitada kõik keskkonnakaitse olulisimad põhimõtted, k.a ettevaatuspõhimõte, ja neid kohaldada.

1.3 Komitee toetab kõiki asjaomaseid osapooli kaasava töehusa kontrolli-, märgistus- ja jälgitavussüsteemi loomist toodete kvaliteedi ja ohutuse tagamiseks. Komitee teeb ettepaneku kohaldada taimekaitsevahendite osas juba kasutatavat märgistussüsteemi, et anda selget teavet väetise kasutamise ja säilitamise kohta. Lisaks soovib komitee luua ametliku analüüsimeetodi, et kontrollida mis tahes märgistussüsteemi sobivust ja tagada kohaldatava märgistuse kui terviku nõuetekohane usaldusväarsus.

1.4 Komitee tõdeb, et mullaviljakus ja -kaitse on komisjoni ettepanekus kesksel kohal, kuid märgib, et seda eesmärki on ilma mullakaitse raamdirektiivita keeruline saavutada. Lisaks rõhutab komitee vajadust pidada silmas pinnase erinevusi liikmesriikides, mistõttu tuleks kehtestada sihipärased standardid.

1.5 Komitee toetab piirnõrmide kehtestamise ettepanekut, et vähendada kaadmiumi ja teiste raskmetallide sisaldust väetistes. Komitee on teadlik asjaolust, et see otsus suurendab selliste väetiste tootmiskulusid, mille fosfaadiallikaks on kaevandatud põhjakivim, ja toonitab seetõttu, et see on hea võimalus orgaaniliste bioloogiliste väetiste jaoks saavutada märkimisväärne turuosa. See omakorda loob edasisi võimalusi ja aitab hoogustada innovatsiooni, majanduskasvu ja töökohtade loomist.

1.6 Komitee tunnistab, et tootjatel on võimalik valida, kas nad järgivad märgistuse osas Euroopa või riiklike õigusakte, kuid rõhutab, et erinevad riiklikud eeskirjad ja standardid võivad mõjutada turumoonutusi ja killustatust, mistõttu on oluline lähenemisviis, millega välditakse ebaausat konkurentsi ning kõrgeimate jälgitavus-, kvaliteedi- ja ohutusstandardite mittejärgimist.

1.7 Komitee märgib, et mõned teisest toormaterjalist valmistatud väetistega seotud määratlused ja standardid ei ole selged. Eelkõige on oluline „teise toormaterjali“ määratlus, kuivõrd esitatakse ringmajanduse põhimõtetega seotud direktiivide ja määruste ettepanekuid. Selleks et parandada uue määruse rakendamist, soovib komitee põhjalikumalt integreerimist ja ühtlustamist kehtiva jäätmedirektiiviga.

1.8 Komitee on seisukohal, et üleminek ringmajandusele on Euroopa ja tulevaste põlvkondade jaoks oluline väljakutse. Selle tee jätkamiseks soovib komitee luua stiimuleid, et julgustada oma tootmise muutmist huvitatud ettevõtteid, ja rakendada algatusi, mille eesmärk on toetada muudatusi teavitamise, teadlikkuse suurendamise, hariduse ja kutseõppe valdkonnas.

1.9 Liikmesriikide reovee käitlemise, taristu ja majandamise strateegiates tuleks tunnustada reovee ja reoveesette väärtust toormaterjalide allikana orgaanilise väetise tootmisel.

1.10 Piirkondlikus mahus kogumine ja tootmine, mida toetavad jaotusvõrgustikud kõigis liikmesriikides, peaksid olema orgaaniliste väetiste turu struktuuri lahutamatud osad.

2. Sissejuhatus

2.1 Komisjoni ettepanek on koostatud selleks, et pakkuda välja konkreetseid lahendusi probleemidele, mis tuvastati kehtiva väetisemääruse⁽¹⁾ järeelhindamise käigus⁽²⁾ ringmajanduse tegevuskava⁽³⁾ laiemas raamistikus.

2.2 Eelkõige on ettepaneku eesmärk käsitleda kahte ilmselget probleemi, mis mõjutavad siseturgu väetisesektoris:

- konkurentsieelis kaldub nende väetiste poole, mis on toodetud kooskõlas lineaarse majandusmudeliga, ja mitte ringmajandusega kooskõlas olevate ELi-sisest päritolu orgaanilistest või teisestest toormaterjalidest saadud väetiste poole⁽⁴⁾. See konkurentsimoonutus⁽⁵⁾ pidurdab investeeringuid keskkonnasäästlikumatesse toodetesse ja takistab üleminekut ringmajandusele⁽⁶⁾;
- kehtiv määrus ei võimalda tegeleda konkreetsete probleemide ja piirnormidega, mis on seotud EÜ väetiste mõjuga mullale, sise- ja merevetele ja toidule. ELi tasandi suuniste puudumisel on liikmesriigid kehtestanud ühepoolsed piirnormid eelkõige anorgaaniliste fosfaatväetiste kaadmiumisisaldusele, suurendades seeläbi turu killustatust.

⁽¹⁾ Määrus (EÜ) nr 2003/2003.

⁽²⁾ Centre for Strategy and Evaluation Services (CSES), *Evaluation of Regulation (EC) 2003/2003 relating to Fertilisers – Final Report*, 2010.

⁽³⁾ COM(2015) 614/2.

⁽⁴⁾ Komisjoni hinnangul annavad anorgaanilised väetised 80 % turuväärtusest, samas kui orgaanilised ja orgaanilis-mineraalsed väetised kokku annavad 6,5 % ning kasvusubstraadid, mullaparandusained ja lubiained ligikaudu 10,5 % turuväärtusest. Taimede biostimulaatoritel ja agronoomilistel lisaainetel, mis küll moodustavad vaid 3 % turuväärtusest, arvatakse olevat turul tugev arengupotentsiaal.

⁽⁵⁾ Kehtiva määrusega tagatakse vaba liikumine vaid I lisas nimetatud väetistele. „EÜ väetise“ märke saamine eeldab põhimõtteliselt I lista muutmist, kuid see on nii keeruline, et 50 % praegu turul müüdavatest väetistest on määruse kohaldamisalast välja jäetud. Neist suurt osa toodetakse orgaanilistest materjalidest või toiduainete tarneahela ringlussevõetud biojäätmest.

⁽⁶⁾ Komisjon rõhutab, et väetiste kasutamisega on seotud kolm väljakutset: 1) toitained kaovad keskkonda, mis tähendab suuri kulusid tervishoiu ja kahjude leevendamise seisukohalt; 2) fosfor on kriitiline toormaterjal, mis tuleb väljastpoolt Euroopat: 90 % fosfaatväetistest imporditakse kolmandatest riikidest; 3) kaadmium on kriitilise tähtsusega koostisosa fosfaatväetises, mille mõju keskkonnale on eriti ohtlik.

2.3 Komisjoni ettepaneku põhipunktid on:

- muuta „EÜ väetise“⁽⁷⁾ märke kättsaadavamaks ja luua ühtlustatud tingimused kõige uuenduslikumatele ja keskkonnasäästlikumatele väetistele, sh orgaanilistest materjalidest (k.a biojäätmed ja loomsed kõrvalsaadused) või teisestest toormaterjalidest toodetud väetistele. Tooted, mille eesmärk on parandada taimede toitainete omastamise protsesside tõhusust, nagu agronoomilised lisaiained ja taimede biostimulaatorid,⁽⁸⁾ lisatakse samuti CE-märgisega väetisetoodete hulka;
- tagada, et turul müüdivad tooted on ohutud ja kvaliteetsed, kasutades selleks nõuetekohast kontrolli-, märgistus- ja jälgitavussüsteemi, mis hõlmab tootjaid, importijaid, levitajaid ja ettevõtjaid,⁽⁹⁾ ajakohastades vastavushindamist ja turujärelevalvet kooskõlas tooteid käsitlevate õigusaktide uue raamistikuga. Tootjate praegune võimalus valida, kas nad järgivad uusi ühtlustatud nõudeid või riiklikke eeskirju,⁽¹⁰⁾ jääb alles;
- seada piirnormid väetisetoodetes sisalduvatele raskmetallidele (eriti kaadmiumile)⁽¹¹⁾ ja saasteainetele, et edendada investeeringuid keskkonnasäästlikumatesse väetistesse.

2.4 Komisjoni kohaselt oleks ettepanekul rida eeliseid, sh:

- loodaks tänu biojätmete ringlussevõtule orgaaniliste väetiste tootmiseks ligikaudu 120 000 töökohta;
- väheneks sõltuvus välismaistest toorainetest (nt fosfaadist): ringlusse võetud biojäätmed võiksid asendada kuni 30 % anorgaanilistest väetistest;
- väheneks kasvuhoonegaaside heide ja energiatarbimine, mis tuleneb anorgaaniliste väetiste tootmisest;
- väheneks liigsetest toitainetest põhjustatud saaste, eelkõige ökosüsteemide eutrofeerumine;
- suureneks ressursitõhusus;
- väheneksid ettevõtjate jaoks nõuete täitmisega kaasnevad kulud üldiselt;
- tööstuse uute toodete turulelaskmisega seotud kulud väheneksid 65 %.

3. Üldised märkused

3.1 Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee tervitab komisjoni ettepanekut, mille eesmärk on nii lahendada teatud kriitilised küsimused väetiseturul kui ka edendada üleminekut ringmajandusele.

3.2 Komitee kordab oma toetust kõigile algatustele, mille eesmärk on sulgeda ahel ringmajanduse tegevuskava kontekstis⁽¹²⁾. Komitee on seisukohal, et ühtlustatud tingimuste loomine orgaanilistele väetistele on oluline keskkonnaeesmärk ning ka tähtis majandusarengu ja töökohtade loomise hoogustaja.

⁽⁷⁾ 2003. aasta väetiste määrusega loodi kaks eri kategooriat: EÜ märkega ja EÜ märketa väetised (tuntud ka kui „riigisisese kasutusega väetised“). Viimati nimetatuid võib turustada riiklikel turgudel, kuna need vastavad riiklikele nõuetele ja neid võib levitada ka ELi turul vastavalt vastastikuse tunnustamise määrusele (EÜ) nr 764/2008.

⁽⁸⁾ COM(2016) 157 final. Sissejuhatus punktid 14–15.

⁽⁹⁾ COM(2016) 157 final. Sissejuhatus punktid 23–27.

⁽¹⁰⁾ Kui tootjad soovivad müüa oma tooteid teistes ELi riikides, kuid ei soovi oma toodetele CE-märgist, on see võimalik juhul, kui liikmesriigid on leppinud kokku vastastikusel tunnustamises.

⁽¹¹⁾ Kaadmiumi piirväärtust väetistes piiratakse 60 mg-lt ühe kg kohta 40 mg-ni ühe kg kohta 3 aasta pärast ja 20 mg-ni ühe kg kohta 12 aasta pärast.

⁽¹²⁾ Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus „Ringmajanduse pakett“ (ELT C 264, 20.7.2016, lk 98).

3.3 Komitee toetab vajadust kaotada tõkked, mis piiravad teiseste toormaterjalide (sh teiseste orgaaniliste toormaterjalide) vaba liikumist ja innovatsiooni, säilitades ja kohaldades samal ajal kõiki keskkonnakaitse olulisimaid põhimõtteid, sh ettevaatuspõhimõtet.

3.4 Komitee toetab ettepanekut luua tõhus kontrolli-, märgistus- ja jälgitavussüsteem, et tagada nende toodete ohutus ja kvaliteet. Eelkõige on oluline:

- kohaldada taimekaitsevahendite osas juba kasutatavat märgistussüsteemi,⁽¹³⁾ et anda põllumajandustootjatele selget teavet väetise kasutamise ja säilitamise kohta;
- kehtestada ühtne standard taotletud teabe esitamiseks ja edastamiseks vastavalt määruse ettepaneku III lisas sätestatule;
- luua ametlikud analüüsimeetodid, et kontrollida mis tahes märgistussüsteemi sobivust ja tagada kohaldatava märgistuse kui terviku nõuetekohane usaldusvärsus.

3.5 Komitee tunnistab, et tootjad saavad valida, kas nad järgivad märgistamisel Euroopa või riiklike seadusi, kuid juhib tähelepanu sellele, et erinevad riiklikud eeskirjad ja standardid on praeguste turumoonutuste ja killustatuse üks peamisi põhjuseid. Seetõttu soovib komitee sihipäraselt lähenemisviisi, et vältida uut ebaausa konkurentsi ohtu ja kõrgeimate jälgitavus-, kvaliteedi- ja ohutusstandardite mittejärgimist.

3.6 Komitee tõdeb, et mullaviljakus ja -kaitse on komisjoni ettepanekus kesksel kohal, kuid märgib, et seda eesmärki on keeruline saavutada ilma mullakaitse raamdirektiivita, mille abil on võimalik kehtestada ühtsed standardid mulla säästvale kasutamisele ja kaitsele, ning neid jõustada⁽¹⁴⁾. Lisaks rõhutab komitee vajadust pidada silmas pinnase erinevusi liikmesriikides, mistõttu tuleks vastu võtta sihipärased standardid.

3.7 Komitee nõustub piirnõrme kehtestamisega, et vähendada järk-järgult kaadmiumi ja teiste raskmetallide sisaldust väetistes. Samal ajal on komitee teadlik sellest, et väetiste kaadmiumitaseme viivitamatu ja radikaalne vähendamine suurendab tootmiskulusid ning seega põllumajandustootjate ja tarbijate kulusid. Vastavalt murranguliste protsessidele, mis moodustavad osa üleminekust ringmajanduse mudelile, võiks see kulude nihe ja sellest tulenev hinnanihe olla majanduslik vahend muutuste hoogustamiseks tarbijate ja põllumajandustootjate tasandil. Põllumajandustootjaid tuleb kaitsta drastilise hinnatõusu eest ja seetõttu võimaldada neile juurdepääs väetistele nende vajaduste rahuldamiseks.

3.8 Komitee rõhutab, et nõuete täitmisega kaasnevad täiendavad kulud võivad mõjutada VKEde konkurentsivõimet⁽¹⁵⁾. Selle määruse strateegilist väärtust silmas pidades soovib komitee luua stiimuleid, et julgustada VKEde üleminekut keskkonnasäästlikumale tootmisele⁽¹⁶⁾. ELi teadusuuringute ja põllumajanduse eest vastutavatel peadirektoratidel on selles protsessis võtmeroll.

3.9 Komitee on seisukohal, et üleminek keskkonnasäästlikumatele väetistele ja ringmajandusele nõuab kõigi asjaomaste osapoolte (tootjad, põllumajandustootjad, töötajad ja tarbijad) sügavat pühendumist. Tehnilised nõuanded ja head tavad arenevad jätkuvalt, ent neist ei teavitata alati nõuetekohaselt. Sarnaselt muudele valdkondadele on ka siin olulised teabevahetus, teadlikkuse suurendamise kampaaniad, kutseõpe ja elukestev õpe⁽¹⁷⁾. Arvamuses NAT/676 „Ringmajanduse pakett“ väljapakutud komitee juhitud Euroopa ringmajanduse platvorm võib aidata neid meetmeid ellu viia.

⁽¹³⁾ Määrus (EL) nr 547/2011.

⁽¹⁴⁾ EMSK arvamus „Mullakaitse teemastrateegia“ (ELT C 168, 20.7.2007, lk 29).

⁽¹⁵⁾ *Competitiveness proofing – fertilising materials*, Euroopa Komisjon, 2013. Sellest uuringust nähtub, et mõningate ettevõtete, näiteks komposti tootvate VKEde jaoks võivad uute nõuete täitmisega kaasnevad kulud moodustada 10 % tootmiskuludest, mis avaldab otsust mõju VKEde konkurentsivõimele.

⁽¹⁶⁾ EMSK arvamus „Fosfori säästev kasutamine“, punkt 3.4.4 (ELT C 177, 11.6.2014, lk 78).

EMSK arvamus „Mahepõllumajanduslik tootmine ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamine“, punkt 1.1 (ELT C 12, 15.1.2015, lk 75).

⁽¹⁷⁾ Vt joonealune märkus 12.

4. Konkreetsete märkused

4.1 Komitee jagab arvamust, et taimede biostimulaatorid tuleks lisada CE-märgistusega väetisetoodete raamistikku taimekaitsevahendite asemel, muutes määruse (EÜ) nr 1107/2009 artiklit 46. Sellest hoolimata kutsub komitee komisjoni üles protsessi hoolikalt jälgima, tagamaks, et seda ei kasutata taimekaitsevahendeid käsitlevatest õigusaktidest möödahiilimiseks, sest see võib kujutada endast ohtu tervisele ja keskkonnale.

4.2 Komitee on seisukohal, et teisestest toormaterjalidest saadud väetised võivad tulevikus moodustada olulise osa integreeritud ringmajandusest⁽¹⁸⁾. Paremaks ühtlustamiseks kehtiva jäätmete raamdirektiiviga⁽¹⁹⁾ pakub komitee välja järgmist:

- eristada selgemini „põllumajanduslikust tootmisest pärinevaid materjale, mida kasutatakse põllumajanduses“ (mis on jäätmete raamdirektiivi kohaldamisalast välja jäetud), ning jäätmete, kõrvalsaaduste ja jäätmete lakkamise staatuse määratlusi. Need määratlused ei ole alati selged ja võivad innovatsiooni seisukohalt tähendada käest lastud võimalusi;
- sõnastada paremini väetisena kasutatavate kõrvalsaaduste määratlus;
- eristada rangemalt põllumajanduses otse väetisena kasutatavaid tootlikke jäätmeid/kõrvalsaadusi (nt väljaheidet ja kääritus-saadused) ja olukorda, kus neid tooteid kasutatakse koostisosadena.

4.3 Vastavalt komisjoni ettepanekus määratletule kohaldub jäätmete lakkamise staatus⁽²⁰⁾ väetistele ja mitte nende koostisosadele. Komitee teeb ettepaneku, et see käsitlus peaks kehtima ka koostisosadele, kuna mis tahes taaskasutamistoimingud toimuvad algkoostisosade ja mitte väetiste kui lõpptoodete alusel.

4.4 Komitee on veendunud, et nükke mõtteviis (*nudge thinking*) võiks olla kasulik vahend, et saavutada üldine tõhusama siseturu eesmärk ringmajanduse ülemineku kontekstis, kaasates sellesse tootjad, põllumajandustootjad ja tarbijad ning suunates selle neile, ning julgustades tegema keskkonnasäästlikumaid valikuid ja järgima vastavaid käitumismudeleid.

4.5 Asulareovett on võimalik selles kujunemisjärgus tööstuses kasutada teise toormaterjalina. Edendada tuleks reoveetaristu uurimist liikmesriigi tasandil, et koostada täpne kulu-tulu analüüs investeeringute kohta sellise taristu arendamisse, milles on esmatahtsal kohal kvaliteetse, nõuetekohaselt eraldatud ja toitaineterikka reovee pakkumine. Uriin võib olla usaldusväärne fosfori ja lämmastiku allikas, ilma sellega kaasneva raskmetalli sisalduseta, mida leidub eelkõige fosfaate sisaldavates aluspõhjakiivimites.

4.6 Piirkondlik mahus kogumine ja tootmine, mida toetavad jaotusvõrgustikud kõigis liikmesriikides, peaks olema orgaaniliste väetiste turu struktuuri lahutamatu osa. Seda mudelit on võimalik täiendada arvukate kogukonna tasandi kogumis- ja – võimaluse korral – tootmisüksustega.

4.7 Komitee märgib, et kaadmiumisisalduse ambitsioonikas vähendamine võib olla lihtsamini saavutatav, kui keskendutakse otsustavalt väetistele, milles sisalduvat fosfaati saadakse muudest allikatest kui kaadmiumiga saastatud kaevandatud kivimist.

4.8 Erandeid REACHi (kemikaalide registreerimine, hindamine, autoriseerimine ja piiramine) õigusraamistikust tuleb laiendada kompostist kaugemale, et julgustada uusi turuvõimalusi ja innovatsiooni sellistes valdkondades nagu struviit ja sellega seotud tooted.

4.9 Komitee julgustab komisjoni hõlmama määruse lisadesse täiendavad koostisainete kategooriad, et võtta arvesse tehnoloogia arengut ning võimaldada turvaliste ja tõhusate väetiste tootmist taaskasutusse võetud teisest toorainest, nagu näiteks biosüsi ja tuhki.

⁽¹⁸⁾ EMSK arvamus „Ringmajandus: töökohtade loomine ja keskkonnahoidlik tegevuskava VKEdes jaoks“, punkt 2.8 (ELT C 230, 14.7.2015, lk 99).

⁽¹⁹⁾ 2008/98/EÜ. Artikli 2 lõike 1 punkt f.

⁽²⁰⁾ COM(2016) 157 final. Artikkel 18.

4.10 Komitee innustab komisjoni looma stiimuleid, et toetada laudasõnniku ringlussevõttu ringmajanduse põhimõtete kohaselt. Samal ajal on oluline, et me ei looks süsteeme, mis soodustavad sõnniku ületootmist. ÜPP reformi⁽²¹⁾ ja meie põllumajandussüsteemide reformimise vajadust käsitlevates teistes arvamustes osutatakse kontsentreeritud sõnniku tootmise vähendamise vajadusele piirkondades. See on osa meie põllumajanduslike toidutootmissüsteemide tervikreformist jätkusuutliku mudeli alusel.

Brüssel, 14. juuli 2016

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Georges DASSIS

⁽²¹⁾ ELT C 354, 28.12.2010, lk 35.